

ΤΟ Πάσχα στην Αθήνα κατά τα παλαιότερα χρόνια γιορταζόταν υ' εξαιρετική λαμπρότητα. Άζωκη και επί Τουρκοκρατίας, το Πάσχα διατηρούσε μία ποιητική αγωγή την όποιαν αμφαλώς έχει χάσει σήμερα, στον αιώνα της προόδου και του πολιτισμού.

Από τα γραφικά αυτά και ποιητικότερα έθιμα του παλιού καινού καιρού που συνδέονται με τις ημέρες της Λαμπρής και που δέν διασώζονται πια σήμερα, δημοσιεύουμε παρακάτω μερικά, τα γραμματολογικότερα.

Την ημέρα του Πάσχα, στα χρόνια της Σκλαβίας, σημόνονταν όλοι από τα σπίτια τους και πήγαιναν στην εκκλησία.

Άζωκη και υ' άρωστος — όσοι δέν ήταν βαρειά έννοείται — τό είχαν σε κακό να λείψουν από μια τέτοια γιορτή και να μην άκουσουν τό « λ ο γ ο ρ ο υ χ α λ ο ς », δηλαδή τό « Χριστός άνέστη ».

Μια χρονιά, μάλιστα, στον καιρό της Τουρκοκρατίας, συνέβη να σηκώσουν την ίδια μέρα η Λαμπρή των Χριστιανών και... τό Μπαράκι των Τούρκων.

Τότε οι άρχοντες της Αθήνας, Τούρκοι και Έλληνες, συμφώνησαν κ' άποφάσαν οι μόν Χριστιανοί να μείνουν ελεύθεροι και να γιορτάσουν τη Λαμπρή τους στην πόλι, οι δέ Τούρκοι υ' άντθωιν απόνο στο Κάστρο, (την Ακρόπολι), και να γιορτάσουν εκεί τό Μπαράκι τους, όπως και έγινε.

Τ' άπομνησήμερο, οι Τούρκοι του Κάστρου στείλανε έναν άνδρωπό τους στους άρχοντες τους και τους παρακάλεσαν να τους έπιτραπή να κατεβούν κ' αϊτοί στην πόλι και να γιορτάσουν μαζί με τους Χριστιανούς τη Λαμπρή.

Οι άγάδες δέχτηκαν την παράκλησί τους και τους έπέτρεψαν να κατεβούν άρ' τό Κάστρο, αλλά τους έτόνισαν ότι δέν έπρεπε με κανέναν τρόπο να δημοιοργήσουν ταραχές.

— Βαχλαμιά! (άλλοιονο), τους είπαν, σέ κείνον που θύ πειράξη Χριστιανό! Θά το πάρουμε τό κεφάλι!...

Κατόπι αυτών, οι Τούρκοι κατέβηκαν από τό Κάστρο κ' άνταμόχησαν με τους Χριστιανούς, οι όποιοι τους υποδέχτηκαν με καλωσίχη και άγάχη.

Έτσι αυτή την ημέρα δέν έβλεπε τίποτε άλλο στους δρόμους της Αθήνας, παρά άγκαλιώματα και δέν άκουγες παρά ευχές σαν αυτές: — Χρόνια πολλά, άγά μου! Να χωρέσει τό μαϊράκι σου!...

— Κι έσύ, γέιτονα, να χωρέσει τό Παγαλάκι σου!...

Κι' όλοκληρη ή μέρα πέρασε χωρίς να σημάη τό παραμικρό έντροπο μεταξύ Χριστιανών και Τούρκων.

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Πώς γιορταζόταν ή Πασχαλιά επί Τουρκοκρατίας. Τα ποιητικά έθιμα των προγόνων μας. Τι συνέβη μια χρονιά, Πάσχα και Μπαράκι μαζί. Πώς τό γιορτάσαν οι Τούρκοι κ' οι Χριστιανοί. Η « Άζωκη ». Οι άδελφοποιτες. Η κωδοδος των νοικοκυραίων των περιχώρων. Τό « ξήζιωμα ». Ο μεγάλος χορός στο Θησείο. Ένα γραφικώτατο έθιμα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Έκει φιλιόντοσαν άναμεταξύ τους, φιλόθων και του παπά τό χέρι κ' ή ιερωτελεία τέλειονε. Ύστερα όπως από αυτό, οι άδελφοποιτες άγαπιόντοσαν κ' έπαστραζόντοσαν σαν άληθινα άδέρφια και κάτι περισσότερο...

Την Τρίτη της Λαμπρής, οι καλύτεροι νοικοκυραίοι των περιχώρων της Αθήνας μισθών από τό χωράφι και τοιμάνα και με ζερφάντες κ' έχοντοσαν για να χωρετίσουν τους άρχοντες της προτείνοντας.

Πηρόνταν έτσι από σπίτι σε σπίτι και μόλις έμπαιναν στην αυλή, έταίον από ένα « ξήζιωμα ».

Τα παιδιά του σπιτιού τρώπιαον τότε όσο μπορούσαν πιο βαθεία στους όντάδες για να μη τά πιάσουν οι πανηγυριστάδες και τ' « ά - ξ ι ο ο ο υ ν ».

Τα « ξήζιωμα » δέ μείνοντάς τα στα χέρια και πετώντας τα τρεις φορές ψηλά στον άέρα, όποτε πίστευαν ότι θα γίνοντοσαν άντρωιωμαίνα.

Τις περισσότερες φορές, οι ίδιοι οι γονεΐς δίνανε στους πανηγυριστάς τα παιδιά τους για να τ' « ξήζιωσαν » και να γίνουν έτσι γερά, όταν μάλιστα ήταν άρωστιάσιμα κ' άδύνατα.

Ύστερ' άρ' αυτά άρχιζαν να παίζον τα τοιμάνα, και οι άρχοντες των περιχώρων έστεφαν τό χορό τραγουδώντας:

- Καλημέρα σου, κυρά μου. — Σηκωθήτε, πάλληκάρια,
- Ω, καλώς τα τό παιδιά μου. — και κεράτες τό λιοντάρι.
- Ω κυρά μου, παινεμένη — Βάλτε τώρα για να πιούμε
- και στον κόσμο ξακουσμένη. — την κυρά να εδρηθούμε.

Και τό τραγούδι εξακολουθούσε στον ίδιο τόνο, προστιθεμένον και άλλον διατίζον.

Κατόπι, άφού λέγανε τό « Χριστός άνέστη » και τά χρόνια πολλά, πήγαιναν στις « τρανταδού κολώνες », δηλαδή στο Θησείο, και χορεύονε.

Στό χορό μπαίνανε χωριστά οι άντρες και χωριστά ή γυναίκες. Η γυναίκες ήταν καταστολιστες με χρυσά ρούχα κ' οι άντρες παστού και χιονάτοι.

Τά ρούχα τους ήταν όλοκαινούγια, « από τη βελόνα », καθώς λέγανε, γιατί τό θεωρούσαν ντροπή κ' άμαρτία να φορέσουν τη Λαμπρή ρούχα ξαναφορέμενα.

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ. — Το ψήζιμο των Πασχαλιών άρνιών. (Είκοσι έξου Περιγηρώ)

Στην Άγάπη πήγαιναν όλα τα παλληκάρια, από πάντων δέ όσοι άρ' τους νέους ήθελαν να γίνουν πάδερφοποιτες. Για να γίνει όπως αυτό, χρειάζοντοσαν άκουσον μαζί τους άπαρτητίους και μια κοπέλλα, ή όποία θα έπεσοφάγιζε τό σύνδεσμο τους.

Κατά τη σχετική τελετή της άδελφοποίησις, ο παπάς, άφού διάβαζε στους νέους τους σχετικούς ψαλμούς, τους ομιείζε στο Εσάγγελιο και έπειτα τους έδενε υ' ένα μαζάρι κόκκινα ζινάρι και τους τραβούσε κατά τό ίσρο.

— Λένε κ' άλλα πολλά, συνέχισε ο Πάρεδος, με έγώ δέν πιστεύω, γιατί ή 'Ηλιοστάλαχη εινε τίμα κοπέλλα. Όστόσο, καλά θα κάνης να πάρης τά μέτρα σου και να την μολώσης λιγάκι.

Άγρίστε ο Μανώλης, άναψε, φωνήσις. Έτρεξε σπίτι του, διπλωαντάλιος την λόγια, φώναζε την 'Ηλιοστάλαχη και της είπε:

— Μωρή άγαρίστη, μοή άγγελικορομένη, θές, μορή, υ' άτιμιάς τό σπίτι μου; Τι είν' αυτά που κάνεις με τον Έρωτόκροτο, μορή, κοχί Λαμπριά να σοφθή;...

Η 'Ηλιοστάλαχη κοκκίνισε, τάχασε, όργισε να τρώει σαν τό ψάρι. Θέλησε να πη κάτι, μα δέν πρόλαβε. Ο πατέρας της χύπηξε άπάνω της, την άψαξε άρ' τά μαλλιά και της έδωσε ένα γερό ξέδιο.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΣ: Τό τέλος.

Ο ΠΑΠΠΟΣ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»